

Op zoek naar
**duurzame
kleding**
wat
en waar?

Op zoek naar
duurzame
Kleding

wat
en waar?

Inleiding

Dit is de tweede uitgave van een brochure van de Schone Kleren Campagne over verkooppunten van 'alternatieve' of 'duurzame' kleding in Vlaanderen. Velen weten dat de schone schijn van goedkope modekleding vaak het resultaat is van erg uitbuitende arbeidsomstandigheden en van een milieubelastend productieproces. Sommigen zoeken daarom naar alternatieve kleding. Ze voelen zich beter in kleding die het milieu minder aantast en gegarandeerd in menswaardige omstandigheden is gemaakt, en zijn bereid daar iets meer voor te betalen. Voor hen is deze brochure bestemd.

Ze bevat een lijst van verkooppunten, kleinhandels en webwinkels, in Vlaanderen, aangevuld met enkele winkels uit het Brusselse en een paar Nederlandse initiatieven. Deze lijst is naar best vermogen opgesteld door geduldig speuren op het internet. Ze zal vrijwel zeker lacunes bevatten: geregeld worden nieuwe winkels geopend of verdwijnen er. Sinds de vorige editie zijn enkele grotere verkooppunten verdwenen, verkoopt een aantal natuurwinkels niet langer kleding en bestaat het Franse merk Ideo niet meer. Het aantal webwinkels met een aanbod van duurzame kinderkleding – vaak van Scandinavische merken – is daarentegen sterk gestegen.

In de vorige versie probeerden we nog per verkooppunt gedetailleerd aan te geven welke types duurzame kleding (merk, eventueel soort keurmerk, enz.) verkocht werden. We doen dit in deze uitgave niet meer: winkels passen vaak hun assortiment aan door bij andere groothandelaars, invoerders of producenten aan te kopen. In plaats daarvan leggen we meer nadruk op hoe de consument een verantwoorde keuze kan maken: welke soorten duurzame kleding zijn er, wat garanderen de verschillende keurmerken, welke vragen kunnen we best stellen aan de verkoper en welke antwoorden mogen we verwachten.

Het onderzoek is afgesloten op 30/12/2013.
Voor eventuele suggesties, aanvullingen of correcties verwijzen we naar het Schone Kleren Secretariaat, PB 20, 1031 Brussel.
E-mail: campagne@schonekleren.be.
Website: www.schonekleren.be.

De Schone Kleren Campagne en 'duurzame kleding'

Er zijn twee wegen om de productie en verkoop van duurzamere kleding te bevorderen.

De arbeidsomstandigheden in de kledingketens verbeteren

De Schone Kleren Campagne spitst zich toe op de *arbeidsomstandigheden* in de toeleveringsketens van de grote kledingbedrijven. In de kledingateliers in het zuiden zijn slechte arbeidsomstandigheden en schendingen van arbeidsrechten wijdverspreid. We willen dat de *fundamentele arbeidsrechten* als minimale norm gelden. Die fundamentele arbeidsrechten zijn geformuleerd in de acht 'basisconventies' van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), en zijn het resultaat van een consensus tussen staten, werkgevers en werknemers wereldwijd. De acht conventies gaan over 4 belangrijke arbeidsdomeinen:

- recht op organisatie (oprichten van vakbonden) en op collectieve onderhandelingen voor de arbeiders;
- geen gedwongen of verplichte arbeid;
- geen kinderarbeid;
- geen discriminatie op basis van geslacht, ras, geloof, religie, nationaliteit,...

De SKC, net als veel andere arbeidsorganisaties, voegt daaraan toe:

- recht op redelijke werkuren;
- recht op veilige en gezonde arbeidsomstandigheden;
- een leefbaar loon.

Elke vooruitgang op dit gebied heeft positieve invloed op de levens van miljoenen. De SKC wil dat de kledingmerken aan hun toeleveranciers een degelijke gedragscode opleggen en, naast de eigen controle, de naleving ervan ook onafhankelijk laten verifiëren. Dat gebeurt volgens de SKC best i.s.m. lokale stakeholders (arbeidsorganisaties, vakbonden), en binnen het kader van een multistakeholderinitiatief zoals de Fair Wear Foundation (FWF). Modebedrijven als Mc Gregor, Acne, Nudie Jeans, Espresso, Odd Molly... en het Belgische Mayerline zijn lid van de Fair Wear Foundation. Ook een groot aantal bedrijven die werkkleding of promotionele kleding produceren en verkopen zijn er lid van: Switcher, KLM Kleding, Bucofa-Havep, PWG... en de Belgische bedrijven ACP en The Cotton Group (via moederbedrijf Kwintet). Hun lidmaatschap is een garantie dat ze naar de toepassing van de FWF-gedragscode in hun productieketen toewerken.

Pionieren in duurzame kleding, met een mix van ecologische en sociale normen

Naast de gewone kledingmerken zijn er ook pioniers die zelf de grenzen willen verleggen. Ze vormen nog een niche maar hun aantal groeit.

Die pioniers zijn veelal te vinden in de hoek van de *ecologisch duurzame* kleding. Hoewel ze nog een beperkt marktaandeel heeft, wordt die toch populairder. Kleding die het milieu en de menselijke gezondheid ontziet, is er grofweg in twee gradaties:

- *kleding van biovezel*, een vezel die biologisch geteeld is, zoals katoen, hennep, wol.

■ *ecologische kleding*: kleding van biovezel en waarvan het weefsel bovendien ecologisch verantwoord 'veredeld' is tijdens de zgn. 'natte processen'¹ (zoals bleken, krimpen, kreukvrij maken, merceriseren, verven, bedrukken, enz...).

De milieunormen worden bovendien soms gecombineerd met sociale. Wie zorgzaam wil omspringen met de natuur, wil dat vaak ook doen met de werknemers. Zo omvatten de keurmerken voor *ecologische kleding* meestal ook sociale normen. Kleding van biovezel (meestal katoen) of ecologische kleding kan daarnaast ook fair trade zijn. De fair trade beweging wil met eerlijke handel de sociaaleconomische ontwikkeling van het zuiden bevorderen. In de *fair trade* handel spant men zich vaak in om naast het gebruik van biokatoen ook traditionele veredelingsprocessen (minerale verven of op basis van plantenextracten) toe te passen, zodat het weefsel ook ecologisch genoemd kan worden.

'Duurzame kleding' kunnen we dus het best bestempelen als kleding die beantwoordt aan een mix van sociale en ecologische normen die strikter zijn dan de wettelijke en de basisnormen.

De consument die duurzame kleding wil en bereid is er meer voor te betalen, moet dus uitkijken, aangezien het gamma van 'alternatieve' kleding aan een wisselende mix van normen voldoet. Om hun imago op te poetsen, verkopen veel grote merken en distributeurs tegenwoordig ook één of een beperkt aantal kledinglijnen die aan bepaalde ecologische en/of sociaal duurzame normen beantwoordt. C&A bijvoorbeeld heeft een gamma kleding uit biokatoen. Maar de vraag rijst of die kleding ook geproduceerd is met inachtneming van de fundamentele arbeidsrechten.

Residuarme kleding

Naast 'duurzame' kleding bestaan er nog keurmerken voor residuarme kleding of voor kledingproductie met minimale ecologische impact. Ze zijn opgesteld door testlabs, zoals Ökotex 100 en Ökotex STeP, of door de EU: het Europees Eco-label (Europese Bloem). Ze zijn heel waardevol, maar we kunnen kleding met die keurmerken moeilijk 'alternatief' noemen. Het gaat eerder over conventionele productie die wel zo zorgzaam mogelijk met milieu en gezondheid omspringt.

Ökotex 100 verbiedt of beperkt sterk *residu's* van een heel aantal giftige stoffen, die o.a. contactdermatitis kunnen veroorzaken. Het bevat een aantal gradaties. Het is het strengst voor babykleding en kleding die normaal in contact komt met grote oppervlaktes huid. Het is iets minder streng voor bovenkleding en meubeltextiel. Ökotex 100 bevat dus alleen criteria voor residu's in de kleding. Het gebruik van biokatoen is niet verplicht.

Ökotex SteP (Sustainable Textile Production) vervangt sinds kort Ökotex 1000 en is een keurmerk voor textiel fabrieken die milieuvriendelijke, veilige en gezonde productieprocessen toepassen, en waar de fundamentele arbeidsrechten (IAO) gegarandeerd zijn. Deze standaard regelt vooral het verantwoord omgaan met chemische stoffen, met een gebruiksverbod van sommige stoffen, management en controle van afvalstromen. SteP profileert zich wel vooral als keurmerk voor minimale milieubelasting en gezonde en veilige

1. Dat gewone kleding van de meeste populaire modemerken residu's van potentieel gevaarlijke chemische stoffen bevat, werd nog eens aangetoond in het Greenpeace-rapport 'Toxic Threads - The Big Fashion Stictch-up', dat in november 2012 werd gepubliceerd.

productie. Voor de fundamentele arbeidsrechten moet het aanvragend bedrijf een ander specifiek sociaal keurmerk, zoals SA8000, halen.

De 'Europese Bloem' is dan weer een combinatie van Ökotex 100 en STeP, weliswaar zonder sociale criteria. Het stelt grenzen aan concentraties giftige stoffen in kleding – en is daarin in sommige opzichten wat strenger dan Ökotex 100 – maar zoals bij Ökotex STeP eist het ook dat het productieproces ecologisch verloopt. Ook hier niet de eis dat bijv. biokatoen wordt gebruikt.

Zoeken naar duurzame kleding

De (voorlopig) relatief kleine sector van de duurzame kleding bruist van de initiatieven. Maar wie geïnteresseerd is in duurzame kleding - en dus bereid is er wat meer voor te betalen - kan beter goed geïnformeerd zijn. Nochtans laat die informatie - zelfs bij gespecialiseerde kleinhandelaars - soms te wensen over. Vaak worden té algemene termen als 'biokleding' of 'ethisch verantwoorde' kleding gebruikt. In de kleinhandel kunnen de duurzaamheidskarakteristieken van kledingstuk tot kledingstuk variëren, zelfs indien ze van éénzelfde 'merk' of invoerder zijn. Hieronder volgen enkele grote lijnen.

Minimaal: kleding uit biovezel

Heel wat winkels en boetieks verkopen kleding uit biokatoen of een andere biologische vezel, zoals hennep, bamboe, zijde,... die geteeld is zonder pesticiden, ontbladeringsmiddelen en kunstmeststoffen. Dat is

goed voor de gezondheid van de boeren, de grond en het milieu. Bij de verdere verwerking van de vezel tot weefsel en kleding worden niet noodzakelijk ecologische of sociale normen gehanteerd. De consument moet zich ervan bewust zijn dat de meeste potentieel gevaarlijke stoffen worden ingezet bij het veredelen en verven van het weefsel (bij de zgn. natte processen).

Beter: kleding uit fair trade biokatoen

Kleding gemaakt van een weefsel uit biologisch katoen waarvoor de boeren een eerlijke prijs hebben gekregen en een surplus om de sociaal-economische ontwikkeling van hun gemeenschap te ondersteunen. Bio is in Europa een wettelijk beschermde benaming. Andere en eventueel strengere keurmerken voor biokatoen zijn: EKO, AB (Agriculture biologique), Organic Exchange. Fairtrade en Max Havelaar zijn erkende keurmerken voor fair trade producten.

Veel beter: ecologisch en sociaal duurzame kleding met keurmerk

Ecologisch en sociaal duurzame kleding met keurmerk is kleding die aan de strengste milieunormen én aan de sociale basisnormen voldoet. Milieu: de kleding is niet alleen gemaakt van biovezel (vaak minimum 70% of 95%), maar bovendien is ook het weefsel volgens strenge milieunormen geproduceerd. Gebruik van toxische stoffen bij kleuren en veredelen (zwarte metalen, formaldehyde, enz...) is verboden. Daarnaast moeten in heel de productieketen (van de vezelteelt tot de verkoop) de fundamentele arbeidsrechten ge-

respecteerd worden. Er zijn enkele keurmerken die deze mix van normen garanderen.

Het GOTS keurmerk (Global Organic Textile Standard) wordt hier langzamerhand dé internationale minimumnorm. De norm is opgesteld door IVN (Duitsland), OTA (VS), JOCA (Japan) en Soil Association (UK)². Er zijn momenteel een vijftiental geaccrediteerde controleorganisaties. Naast GOTS bestaan er nog gelijkaardige keurmerken: Biogarantie, Demeter, IVN-Best, die vaak nog strenger zijn. Een goed overzicht vindt u op: <http://www.made-by.org/wet-processing-standards>.

Een vertrouwenskwestie: kleding die aan sociale en/of ecologische criteria beantwoordt maar zonder keurmerk

Er zijn nogal wat (groot)handelaars of invoerders die kleding op de markt brengen die ze persoonlijk in het Zuiden ontdekt hebben. Naar aanleiding van een reis, of een project zijn ze in contact gekomen met lokale kledingproducenten, die vaak op de traditionele inheemse manier spinnen, stoffen weven, kleuren en kleding vervaardigen. Die kleding draagt vaak geen erkend keurmerk, ten hoogste een eigen label. De enige garantie is de integriteit van de handelaar en de

producenten. De consument kan zich daar alleen van vergewissen via grondige informatie over het project en de (groot-)handelaar. Een voorbeeld: Satya. Voorbeelden van het aanbod van enkele types producenten

Alchemist: deze Nederlandse producent wil mode met een ethische levensstijl combineren. Het bedrijf hanteert voor zijn leveranciers een gedragscode met minimale arbeidsnormen. Wat het milieu betreft, gebruikt Alchemist een beperkte hoeveelheid biokatoen (42% van de gebruikte vezels). Aangezien Alchemist is aangesloten bij Made-by (zie aldaar) kan dankzij een traceercode voor elk kledingstuk nagegaan worden welke sociale en milieunormen bij de productie gehanteerd werden. Maar in welke mate de kleding ook ecologisch is (weefsel geproduceerd met ecologische methodes) kan zelfs uit de scorecard van het bedrijf bij Made-by niet nagegaan worden, want Made-by hanteert die norm vooralsnog niet. Alchemist is duidelijk nog een bedrijf in transitie, wat geldt voor heel wat 'partner brands' van Made-by.

Disana: Duitse familieproducent en fabrikant van kinderkleding, pioniers in ecologische kleding. Het bedrijf is stichtend lid van IVN. De firma produceert de garens, stoffen en kleding in Duitsland. Praktisch alle producten dragen het GOTS of IVN-Best keurmerk voor ecologische en sociaal duurzame kleding. Gelijkaardige merken zijn o.a. **Leela Cotton**, ecologische kleding met het GOTS keurmerk, die geproduceerd wordt in Turkije door een familiebedrijf, **Engel**, waarvan de catalogus per kledingstuk vermeldt aan welk keurmerk het voldoet (GOTS of IVN-Best), **Cotonea en Lana. Frugi** is zo'n Brits bedrijf.

2. Deze vier organisaties mogen daarnaast nog één eigen keurmerk voeren, op voorwaarde dat het strenger is dan het GOTS. Bijv.: IVN Naturtextil (Best).

Goddess: Huismerk van een Leuvense kledingontwerpster die haar kledinglijn laat fabriceren in Java, volgens traditionele artisanale methodes. De kleding draagt geen keurmerk. Dat aanvragen kost voor kleine bedrijven veel geld. Heel waarschijnlijk worden vooral (alleen?) natuurlijke stoffen gebruikt om garens en

weefsel te produceren. Het is weinig waarschijnlijk dat de arbeiders in artisanale spin-, weef- en naaiateliers uitgebuit worden zoals arbeiders in industriële fabrieken. Voor nadere info is de klant aangewezen op zijn/haar vertrouwen in de verkoopster. Vergelijkbare producenten: **Mode-met-een-Missie, Misericordia.**

HOE DUURZAME KLEDING ZOEKEN EN KIEZEN?

- **INFO:** Vraag de winkelier informatie per kledingstuk dat je wil aankopen; aangezien je veelal meer betaalt dan voor conventionele kleding, heb je recht op correcte en volledige informatie. Zeker winkeliers gespecialiseerd in duurzame kleding, moeten die kunnen geven.
- **ZOEK MEER DAN KLEDING VAN BIOVEZEL:** Kies voor kleding die duurzamer is dan alleen maar van biovezel (bijv. biokatoen); zoek naar kleding uit biokatoen met een sociale meerwaarde, bijv. fair trade - daarmee ondersteun je extra de sociaaleconomische ontwikkeling van de katoenboeren in het zuiden - of biokleding waarvan de producent lid is van Fair Wear Foundation.
Bedenk: kleding uit biokatoen van grote conventionele kledingmerken kan ook onder slechte arbeidsomstandigheden geproduceerd zijn!
- **TOP: ECOLOGISCH EN SOCIAAL.** Nog beter is ecologische én sociaal duurzame kleding. Niet alleen is de vezel dan bio, maar het weven, veredelen en verven gebeurt zonder schadelijke chemische stoffen te gebruiken. Kleding die een welbekend ecologisch keurmerk draagt, biedt ecologische én sociale garanties. Voorbeelden: **GOTS, DEMETER, IVN BEST.**
- Als het kledingstuk **geen aanvaard ecologisch keurmerk** draagt, dan moet je extra informatie inwinnen over de manier waarop het geproduceerd is: welke milieu- en sociaaleconomische criteria zijn concreet toegepast. Er is bijv. fair trade kleding uit het zuiden waarvan het weefsel traditioneel artisanal geproduceerd is, dus zonder giftige chemische stoffen.

Hierna volgt een alfabetisch overzicht van verkooppunten van duurzame kleding in Vlaanderen. Een paar Nederlandse initiatieven – die vaak ook online verkopen - wordt ook besproken.

We merken dat producenten van duurzame kleding sterk verschillen: qua kwaliteit van de informatie, de graad van milieuduurzaamheid van de totale productieketen, het handelsconcept, al of niet fair trade, hulp aan traditionele artisanale producenten. We zien dat de trend om het (vaak fair trade) biokatoen ook ecologisch te verwerken tot stoffen zich doorzet. Een keurmerk als GOTS is daar bovenop een waarborg voor de consument op zoek naar duurzame kleding.

Overzicht kleinhandelaars/webshops

Achter de maan

Neerstraat 6
3980 Tessenderlo
Web: www.achterdemaankids.be

Webwinkel van kinderkleding met de o.a. merken Villervalla en Imps&Elfs (beide biokatoen).

Baby Baby

Tessengerloseweg 23
3290 Deurne-Diest
Web: www.babybaby.be

Winkel en webwinkel van kinderkleding en -artikelen – o.a. van het merk Frugi (fair trade GOTS).

Anderland

Den Engel GVC
Hanswijkstraat 31
2800 Mechelen
Web: www.anderland.be

Verkoopt o.a. het merk Maxomorra (GOTS).

Baby Vanille

Grote Baan 202-204
9120 Melsele
Web: www.babyvanille.be

Winkel (geen webwinkel) met kinderkleding van Maxomorra (GOTS).

Anders Getint

Diestsestraat 165
3000 Leuven
Web: www.andersgetint.be

Kleinhandel en webshop, mannen- en vrouwenkleding. Merken: Earth Creations, Engel, Ethic Wear-Marie Cabanac, Ethos, Lana, Leela Cotton, Mandala, Satya, Sobosibio.

Balune

Hoge Akker 12
8490 Jabbeke
Web: <http://www.balune.be/nl/>

Webwinkel voor kinderkleding waaronder de merken Fred's World, Maxomorra, Troy and Dind, Duns, met GOTS-label of fair trade.

Babbediboe

René de Pauwstraat 9
2950 Kapellen
Web: www.babbediboe.be

Kinderkleding met o.a. het merk Maxomorra (GOTS)

Baziel de Krokodiel

Pijlstraat 24
9160 Lokeren
Web: <http://krokodiel.be>

Webwinkel voor kinderkleding met veel Scandinavische merken, vaak bio of met GOTS-label: Duns, Fred's World, Ej sikke lej, Maxomorra,...

Belleketrek

Oostmolenhoek 2
9880 Aalter
Web: www.belleketrek.be

Webwinkel van kinderkleding. Verkoopt een gamma merken die kinderkleding uit biokatoen of ecologische kleding met GOTS-label verkopen.

(b)engeltje

Pierstraat 179
2840 Rumst
Web: www.b-engeltjebe

Winkel van kinderkleding en -artikelen met o.a. De merken Maxomorra (GOTS) en Imps&Elfs (bio).

Bio-Green

Hoopstraat 23
8400 Oostende
Web: www.bio-green.be

Natuurwinkel met ook verkoop van slaapkleding, wolfleece jassen, rolli's, bad- en bedtextiel.

Biokruidenierke

St.-Truidersessteenweg 22
3500 Hasselt
Web: www.biokruidenierke.be

Natuurwinkel en kleinhandel in bio en ethische kleding en textiel. Verkoop van de merken: Disana, Ethos, La Tribbu, Leela Cotton, Living Crafts.

Biskids

Klapperbeekstraat 155
9100 Sint-Niklaas
Web: www.biskids.be

Webwinkel van kinderkleding met onder meer de merken Duns, L'Asticot (GOTS) en Dis une couleur (biokatoen).

Boguz

Gentstraat 80B
9170 Sint-Pauwels
Web: www.boguz.be

Webwinkel van kinderkleding uit biokatoen of met het GOTS-label. Merken: Troy and Dind, Maxomorra, Fred's World en Frugi Organic.

Breumel

Mgr. Van Dijcklaan 3
2990 Loenhout
Web: www.breumel.be

Webwinkel van kinderartikelen en -kleding met o.a. het merk Maxomorra (GOTS).

Broer en Zuster

Klein Heiken 33
2950 Kapellen
Web: www.broerenzus.net

Webwinkel met de merken Frugi (fair trade en GOTS), Imps&Elfs (bio) en Maxomorra (GOTS).

Cirkeltje

Nestor de Tierestraat 149
9700 Oudenaarde
Web: www.cirkeltje.be

Winkel en webwinkel van kinderkleding. Merken Frugi (fair trade en GOTS) en Maxomorra (GOTS).

Les Choux Verts

Tulpstraat 27
1050 Brussel
Web: www.leschouxverts.be

Kleinhandel in geboorteartikels. Verkoop van biokleding. Verdere gegevens ontbreken.

Doekjes en Broekjes

Diestsestraat 153
3000 Leuven
Web: www.doekjes-en-broekjes.be

Winkel en webwinkel voor kinderkleding. Merken: Bambino Mio, Canboli (Orimpex), Froy & Dind, Imse Vimse, Lana, Leela Cotton, Mother-ease, Popolini.

Emilia

Paleizenstraat 44/35
1030 Schaarbeek
Web: <http://emilia.be>

Webwinkel voor hoofdzakelijk Scandinavische kinderkleding. Met o.a. Fred's World, met GOTS-label.

Ethic Wear

Marie Cabanac
Kartuizerstraat 25
1000 Brussel
Web: <http://marie-cabanac.com>

Ontwerp, groothandel en ook verkoop van kleding en verkoop van een selectie producten van andere merken. Kleding: mannen-, vrouwen-, kinder- en babykleding.

Stoffen: hoofdzakelijk biokatoen en hennep.

Ethika

Spoormakersstraat 63
1000 Brussel
Web: www.ethika.be

Kleinhandel in kleding voor vrouwen en mannen.
Merken: Kanabeach, Mr. Poulet, Kuyichi, Ethos.

Ethnique

Donkersteeg 18a
9000 Gent
Web: www.ethnique.be

Verkoop van fair trade kleding van eigen ontwerp en gefabriceerd in Kathmandu, Nepal.

Fleuremieke

Ijzemaal 24
2235 Westmeerbeek
Web: <http://fleuremieke.be>

Winkel en webshop met een gamma kinderkleding uit natuurlijke materialen en fair trade.

Friendly Trade Fashion

Beertegemstraat 21
9750 Ouwegem
Web: www.ftfshop.com

Webshop voor fair trade ecologische kleding en kleding uit biovezel. Voornamelijk T-shirts, polo's, sokken en sportkleding. Geen vermelding van merken.

Friends of the Earth

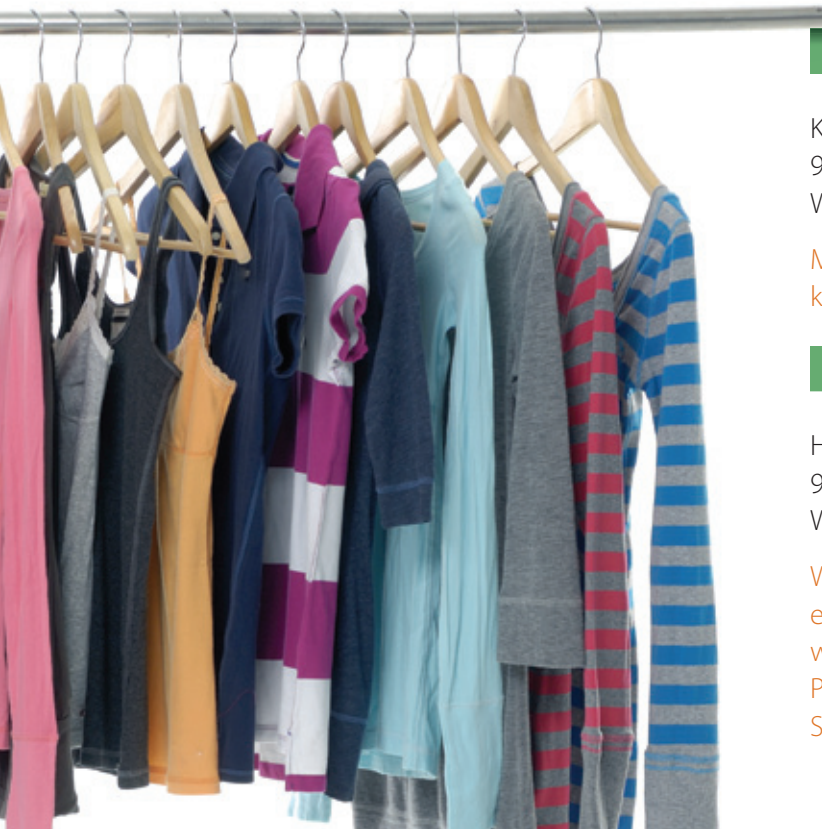
Kon. Maria Hendrikaplein 5
9000 Gent
Web: www.motherearth.org/webshop/index_nl.php

Milieuorganisatie die ook een gamma T-shirts uit biokatoen verkoopt, sommige uit het fair trade circuit.

GOEDvandoen

Hogekouterstraat 47
9030 Mariakerke (Gent)
Web: www.goedvandoen.be

Webwinkel voor o.a. duurzame kleding voor mannen en vrouwen. Merken: Globe Hope (van gerecycleerd weefsel), Hypnosis, Up-rise, Supershirt, HempAge, Pants to Poverty, Anukoo (EZA Fairtrade), Thokkthokk, Silverstick, Monsieur Poulet.

Goddess

Parijsstraat 67
3000 Leuven
Web: www.goddessclothes.be

Kleinhandel, webwinkel en groothandel van kleding voor vrouwen en mannen, ontworpen door Lies de Peuter en volgens traditionele artisanale methodes geproduceerd in Java.

De Groene Kapoen

Schaluinstraat 29
3128 Baal
Web: www.degroenekapoen.be

Webwinkel voor kinderkleding met GOTS-label of van fair trade katoen: Fred's World, Maxomorra, Little Green Radicals.

Happy Hippo

Markt 46
9900 Eeklo
Web: www.happyhippo.be

Webwinkel van kinderkleding met de merken Duns, L'Asticot, Maxomorra (GOTS) en Frugi (fair trade en GOTS) en Sture & Lisa (fair trade biokatoen).

Hempie Eco Concept Store

Aalmoezenierstraat 20
2000 Antwerpen
Web: www.hempie.be

Kleinhandel in kleding uit milieuvriendelijke stoffen: bamboe, hennep en biokatoen.

Hempmade

Parijsstraat 14
3000 Leuven
Web: www.hempmade.be

Hempmade is een winkel gespecialiseerd in de verkoop van ecologische kleding voor een groot deel gemaakt uit hennepvezel, een plant die ecologisch geteeld kan worden en die in veel gevallen wordt verwerkt met andere natuurvezels zoals biokatoen, soja, wol. Kledij voor mannen en vrouwen, schoenen, accessoires, rugzakken, schouder- hand- reis- en draagtassen etc...Verkoop van de merken: Kanabeach Biologik, Hemp Hoodlamb, THTC, HempAge (Lid van Fair Wear Foundation – biokatoen en hennep), Nomads Hemp Wear, Satori Movement, Braintree Hemp, Up-rise, Livity Outernational, Hempy's (biokatoen en hennep).

Holleke Bolleke

Orgelwinningsstraat 18
3582 Koersel
Web: www.hollekebolleke.be

Webwinkel met kinderkleding met merken als Sture & Lisa (fair trade bio), Duns en Maxomorra (GOTS).

Honest-By

Aalmoezenierstraat 2
2000 Antwerpen
Web: www.honestby.com

Modewinkel met biokleding, soms met GOTS-label. Deze winkel verstrekt op zijn website zeer uitvoerige info per kledingstuk over de gebruikte vezel en stoffen, de plaats van de confectie en de prijsberekening. Lovenswaardige transparantie!

Ille & Ella

Stationsstraat 10
8900 Ieper
Web: www.illeenella.be

Winkel voor kinderkleding: Villervalla, Sture & Lisa (fair trade bio), L' Asticot, Limo Basics (bio).

Inti Washi

Gérimont 29
6680 Sainte-Ode
Web: www.everyoneweb.com/intiwashi

Een van oorspong Lierse kleinhandel van fair trade en artisanale kleding, en van accessoires voor kinderen en volwassenen, vooral uit alpacawol. Artisanale productie door twee coöperatieven uit Bolivia met natuurlijke producten en verven (uitgez. blauw). Momenteel door omstandigheden niet erg actief. Artisana Sorata - www.artisaniasorata.com
La Caserita: (www.caserita.com)

Itsy Bitsy

Ravensteinstraat 43c
3191 Hever
Web: www.itsy-bitsy.be

Webwinkel voor kinderkleding met ook duurzame merken als Fred's World en Maxomorra (GOTS-label).

Kaat & Co

De Scheuten 1
3971 Heppen
Web: www.kaatenco.be

Kinderkleding webwinkel met ook duurzame merken als Fred's World, Maxomorra, beide met GOTS-label en Frugi (fair trade en GOTS).

Kiddiffit

Molenstraat 46a
9950 Waarschoot
Web: www.kiddiffit.com

Winkel en webwinkel van kinderkleding: Baba babywear, Dwell Studio (bio), Sture & Lisa (fair trade bio) en Duns (GOTS).

Kidz Kinderkleding

St.-Jansstraat 28
2981 Essen
Web: www.kidzkinderkleding.be

Winkel en webwinkel voor kinderkleding met ook het merk Maxomorra (GOTS).

Kinderkleding Louise

Zwartvenweg 10a
2328 Hoogstraten
Web: www.kinderkledinglouise.be

Een gamma kinderkleding met ook kleding met het Gots-label, uit biokatoen en fair trade (resp. Fred's World, Ej sikke lej, Imps&Elfs).

De Kleine Koning

Vosseberg 10,
3080 Tervuren
Web: www.dekleinekoning.be

Webwinkel voor kinderkleding met merken als Nosh Organics en Fred's World (Gots-label).

Kleine Noorman

Stationstraat 41
3400 Landen
Web: www.kleinenoorman.be

Verkoopt, naast andere merken, kinderkleding aan van het Deense merk 'Fred's World by Green Cotton'. Alle stukken van dit merk hebben een GOTS-label: dus uit biovezel, plus ecologisch en sociaal verantwoord verwerkt.

Kleuterstraat

Nancy Van den Bossche
A. Vesaliusstraat 42
3000 Leuven
Web: www.kleuterstraat.be

Webwinkel voor kinderkleding met GOTS-gelabelde merken: Mini Rodini (deels), Modéerska Huset, Duns, Serendipity en Lion of Leisure (beide ook fair trade), Maxomorra; ook L'Asticot (fair trade bio), biokleding: Murie, Boys & Girls, e.a..

Kore

Brusselbaan, 45
1790 Affligem
Web: www.korekleding.be

Kleinhandel in modekleding, o.a. van het merk Marie Cabanac (zie: Ethic Wear), uit biokatoen en geproduceerd in Noord-Portugal.

Kristalijn

Budastraat 17
8500 Kortrijk
Web: www.kristalijn.be

Kinderkleding, o.a. van het merk Imps&Elfs: fair trade, per kledingstuk via Made-by traceerbaar aan welke sociale en ecologische normen het voldoet.

Kuyichi / Made-By (Nederland)

Kuyichi Int. BV
H. Figeeweg 5L
2031 BJ Haarlem
Web: www.kuyichi.com

Dit bedrijf is in 2000 opgericht op initiatief van Solidaridad, een Nederlandse ontwikkelingsorganisatie die zich toespitst op Latijns-Amerika. Duurzaam gefabriceerde sportieve denimkleding: jeans, sweaters, truien, jasjes, etc... Men streeft ernaar geleidelijk aan het percentage ecologisch katoen en het aandeel van sociaal gecertificeerde productie te verhogen. Kuyichi is stichtend lid van Made-By (zie ook verder), een initiatief voor het opzetten van duurzame productieketens van modekleding via certificering met het 'Blauwe Knoop' label. Dat label garandeert dat distributeurs geleidelijk streven naar sociaal en ecologisch duurzame productie. Kledingmerken die lid zijn van Made-By geven aan elk individueel kledingstuk een codecijfer, waardoor de klant via het "track and trace" systeem de totale productiecyclus kan nagaan. Made-By geeft een rangschikking opgevoerd van sociale codes (men streeft naar klasse A: FWF, ETI of SA8000), milieucodes voor katoen en grondstoffen, maar niet voor stoffen. Volgens de website van Made-By was in 2008 ca. 50% van de Kuyichi kleding afkomstig uit sociaal gecertificeerde fabrieken (Klasse A en vooral B). De kleding bestond voor 67% uit biologisch katoen of katoen in reconversie.

Lazuli

Sint-Katelijnestraat 48
2800 Mechelen
Web: www.lazulikleding.be

Winkel en webshop van o.a. bedrukte T-shirts en Thai Fisherman's Pants (wikkelbroeken). Ook veel stoffen, sommige met GOTS-label. Centrum dat veel workshops breien, naaien, haken enz. inricht. De manier (sociale en milieunormen) waarop de Thai Fisherman Pants zijn geproduceerd, is niet heel duidelijk. Navragen dus.

Lillefant

Breemakkers 53
2460 Tielen
Web: www.lillefant.com

Webwinkel voor kinderkleding. Merken: Dis une couleur, Maxomorra, Fred's World: biokatoen en/of met Gots-label.

Little Hipsters

Haagstuk 49
9032 Wondelgem
Web: www.littlehipsters.be

Webwinkel kinderkleding met vnl. Scandinavische merken: Fred's World en Maxomorra dragen het GOTS-label.

The Little Ones

Jules Moretuslei 279
2610 Wilrijk
Web: www.thelittleones.be

Babyspecialzaak met o.a. de merken Maxomorra (GOTS) en Sture & Lisa (bio).

Made-By: 'De Blauwe Knoop' (Nederland)

Stichting MADE-BY
Prins Hendrikkade 25
1012 TM Amsterdam
Web: www.made-by.nl

In 2005 opgerichte organisatie die tot doel heeft de toepassing van milieu- en sociale normen in de productie van mode te verbeteren. MADE-BY verkoopt zelf geen kleding maar verleent een 'Blauwe Knoop' label aan modemerken die aan bepaalde productiewaarden voldoen. In het bestuur van MADE-BY zetelen vertegenwoordigers van zowel de aangesloten modemerken, van de producenten als van maatschappelijke organisaties (Solidaridad, Organic Exchange).

Mama-i

Winkelstraat 4
3740 Hees
Web: www.mama-i.com

Webwinkel voor baby- en kinderkleding. Volgende merken: Disana, Ecolena, La Tribbu, Leela Cotton, Popolini (lobio), Prolana, Satya.

Mandragora

Beeldhouwersstraat 46
2000 Antwerpen
Web: www.natuurkleding.be

Kleinhandel met een assortiment natuur- en mensvriendelijke kleding. Collecties van Coconice (zijde), en de Duitse ecologische kledingmerken Living Crafts, Engel, Reiff en Lana, Alkena (natuurzijde).

Meer dan mooi

Smallerijt 21
2440 Zammel (Geel)
Web: www.meerdanmooi.be

Winkel en webwinkel. Merken: Ecotton, Ethos, Global Woman, HempAge, Miss Green, Royal Eco, Re-5.

Midgaard

Heidestraat 61
2460 Lichtaart (Kasterlee)
Web: www.midgaardshop.be

O.a. ook kleinhandel en webwinkel voor "eco-fashion". Verkoop van de merken: Asquith, prANA, Pananman, Prancing Leopard Organics (onduidelijk of het om bio dan wel ecologische kleding gaat).

Mie en Joe

Boudewijnlaan 9
2270 Herenthout
Web: www.mieenjoe.be

Webwinkel met o.a. Maxomorra (GOTS).

Minne loent

Adres niet gekend
Maarkedal
Web: www.minneloent.be

Kleinhandel in stoffen met het GOTS-label. Confectie van kleding op maat.

Mode Met een Missie

Oosterhoutsestraat 81
6678 PG Oosterhout
Nederland
Web: www.modemeteenmissie.nl

Mode Met een Missie is een stichting zonder winst-oogmerk die is opgericht door Rietje Compiet en Jacqueline van Lent. In twee ateliers in Arnhem en Nijmegen produceren dak- en thuisloze vrouwen en vrouwen in een crisissituatie een hoogwaardige modedcollectie Ami-e-toi, die uitgewerkt is door jonge Arnhemse designers.

Narmada

Sint-Gillislaan 119
9200 Dendermonde
Web: www.narmada.be

Oosters geïnspireerde winkel waar ook duurzame kleding wordt verkocht van de merken Up-rise, Goddess (zie aldaar), Ajna en Nomads.

Okkie

Sint-Jacobstraat 54/1
3550 Heusden-Zolder
Web: www.okkie.be

Webwinkel met kinderkleding, met o.a. de duurzame merken Maxomorra (GOTS-label) en Frugi (fair trade en GOTS).

Olleke Bolleke

Elsun 16
2440 Geel
Web: www.ollekebolleke.net

Biokleding voor moeders, baby's, kinderen uit bio-katoen, sommige kledingstukken dragen het GOTS-label.

O'ZON

Hoogpoort 26
9000 Gent
Noordzandstraat 2,
8000 Brugge
Hoogstraat 52,
2000 Antwerpen
Web: www.o-zon.net

Kleinhandel in een gamma modemerken, waaronder enkele bio en 'etnisch'. De meeste merken daarvan dragen echter geen keurmerk. Merken: Ethic Wear (zie daaronder), Goddess, Pygmees, Kali-yog, Mimdo.

La Pachamama

Roetaertstraat 25
1180 Brussel
Web: www.lapachamama.be

Webshop voor o.a. kinderkleding. Verkoop van de merken Disana, La Queue du chat, Peau Ethique.

Pepatino

Stationsstraat 31
9300 Aalst
Web: www.pepatino.be

Webwinkel van kinderkleding met o.a. Villervalla (biokatoen).

Peter Hahn

Z. 5 Mollem 391
1730 Asse
Web: www.peterhahn.be

Webwinkel die ook een gamma vrouwenkleding verkoopt van het Deense merk 'Green Cotton'. Dit bedrijf is ISO14001 gecertificeerd (milieumanagement) en gebruikt biokatoen. Op dit moment is het onduidelijk of de vrouwenkleding het GOTS-label draagt. Voor de kinderkleding (Fred's World) is dat zeker het geval.

Les Petits d'homme verts

Tortelduivenlaan 28
1150 Sint-Pieters-Woluwe
Web: www.lespetitsdhommeverts.com

Online gezinswinkel die ecologische (fair trade) kleding verkoopt voor kinderen. Verkoop van de merken: Frugi, Disana, Lana, Serendipity, Queue du chat, Leela Cotton, Little Green Radicals, Piccalilly.

RU Kiddin

Zoerselbaan 1A
2390 Westmalle
Web: www.rukiddin.be

Winkel met kinderkleding: Frugi (fair trade en GOTS), Babie babywear (bio).

Ringz and Thingz

Kammenstraat 65-67
2000 Antwerpen
Web: <http://ringzandthingz.eu/>

Winkel en webwinkel met kinderkleding van Maxomorra (GOTS), Sture & Lisa (fair trade biokatoen).

Sofie's Store

Puttekomheide 100
3150 Haacht
Web: www.sofie-store.be

Webwinkel van kinderkleding met de merken: Maxomorra en Fred's World (GOTS), Frugi (fair trade en GOTS), Dis une couleur, Limobasics, Redurchin en Toby Tiger (biokatoen).

So it's me

Stuivenbergstraat 8A
9190 Kemzeke
Web: www.soitsme.be

Webwinkel van kinderkleding. Een 8-tal merken, waarvan enkele met kleding uit biokatoen of met het sociaal-ecologische GOTS-label. (Fred's World).

De Speelfontein

Koningin Astridlaan 169
9000 Gent
Web: <http://www.despeelfontein.be/>

Kleinhandel in Bio baby- en kinderkleding en -speelgoed.
Merken: Bauer, Disana, Engel, Imse, Lana, Leela Cotton.

Today is a Good Day

Nationalestraat 73, 2000 Antwerpen
Mageleinstraat 11, 9000 Gent
Web: www.todayisagoodday.be

Verkooppunten en webshop van volgende collecties voor mannen en vrouwen: Alchemist, Norrback, EcoNord, L'Herbe Rouge, Komodo, Kuyichi, Mandala, Misericordia, Monkee Genes, Nudie Jeans (lid van FWF), Re-5, Racines du Ciel, People Tree, Supershirt, Two Thirds.

Toetoe

Vorstheide 9
2230 Herselt
Web: www.toetoe.be

Webwinkel van baby- en kinderkleding met merkleding uit biokatoen of met het GOTS-label: Fred's World, Maxomorra.

Ukkies Undies

Oud Veer
2850 Niel
Web: www.ukkiesundies.be

Webwinkel voor baby- en kinderondergoed, met o.a. Maxomorra (GOTS).

Waanzinnig Gedroomd

Waanzinnig Gedroomd
Stationsstraat 11
9990 Maldegem
Web: www.waanzinniggedroomd.be

Winkel en webwinkel met het merk Maxomorra (GOTS).

Wassen op 30 graden

Pachtgoedstraat 1
9220 Moerzeke
Web: www.wassenop30graden.be

Webwinkel voor kinderkleding met Ej sikke lej, Nosh Organics en Fred's World (bio en Gots-label).

Yak&Yeti

Mageleinstraat 13
9000 Gent
Web: www.yak-yeti.be

Zusterwinkel van Ethnique te Gent (zie aldaar). O.a. fair trade kleding van eigen ontwerp en gerealiseerd in Nepal.

Hieronder de lijst van kleinhandels gerangschikt volgens postnummer. Voor de webwinkels (4de kolom) is deze rangschikking uiteraard minder relevant.

Postnr	Gemeente	Naam	Alleen web
NDL	Haarlem	Kuyichi/Made-by	
NDL	Oosterhout	Mode Met een Missie	
1000	Brussel	Ethika	
1000	Brussel	Ethic Wear	
1030	Schaarbeek	Emilea	WW
1050	Brussel	Les Choux Verts	
1150	Sint-Pieters-Woluwe	Les Petits d'homme verts	WW
1180	Brussel	La Pachamama	WW
1730	Asse	Peter Hahn	WW
1790	Affligem	Kore	
2000	Antwerpen	Hempie Eco Concept Store	
2000	Antwerpen	Honest by	
2000	Antwerpen	Mandragora	
2000	Antwerpen	O'Zon	
2000	Antwerpen	Ringz and Thingz	
2000	Antwerpen	Today is a Good Day	
2230	Herselt	Toetoe	WW
2235	Westmeerbeek	Fleuremieke	WW
2270	Herenthout	Mie en Joe	WW
2328	Hoogstraten	Kinderkleding Louise	WW
2390	Westmalle	RU Kiddin	
2440	Zammel (Geel)	Meer dan mooi	
2440	Geel	Olle Bolleke	
2460	Tielen	Lillefant	WW
2460	Lichtaart	Midgaard	
2610	Wilrijk	The Little Ones	
2800	Mechelen	Anderland	
2800	Mechelen	Lazuli	
2840	Rumst	(b)Engeltje	

2845	Niel	Ukkies Undies	WW
2950	Kapellen	Babbediboe	
2950	Kapellen	Broer en Zus	WW
2981	Essen	Kidz Kinderkleding	
2990	Loenhout	Breumel	WW
3000	Leuven	Anders Getint	
3000	Leuven	Doekjes en Broekjes	
3000	Leuven	Goddess	
3000	Leuven	Hempmade	
3000	Leuven	Kleuterstraat	WW
3080	Tervuren	De Kleine Koning	WW
3128	Baal	De Groene Kapoen	WW
3150	Haacht	Sofie's Store	WW
3191	Hever	Itsy Bitsy	WW
3290	Deurne-Diest	Baby Baby	
3400	Landen	Kleine Noorman	
3500	Hasselt	Biokruidentierke	
3550	Heusden-Zolder	Okkie	WW
3582	Koersel	Holleke Bolleke	WW
3740	Hees	Mama-i	WW
3971	Heppen	Kaat & Co	WW
3980	Tessengerlo	Achter de maan	WW
6680	Sainte-Ode	Inti Washi	
8000	Brugge	O'Zon	
8400	Oostende	Bio-Green	
8490	Jabbeke	Balune	WW
8500	Kortrijk	Kristalijn	
8900	Ieper	Ille en Ella	
9000	Gent	Ethnique	
9000	Gent	Friends of the Earth	
9000	Gent	O'Zon	

9000	Gent	De Speelfontein	
9000	Gent	Today is a Good Day	
9000	Gent	Yak&Yeti	
9030	Mariakerke	GOEDvandoen	WW
9032	Wondelgem	Little Hipsters	WW
9100	Sint-Niklaas	Biskids	WW
9120	Melsele	Baby Vanille	
9160	Lokeren	Baziel de Krokodiel	WW
9170	Sint-Pauwels	Boguz	WW
9190	Kemzeke	So it's Me	WW
9200	Dendermonde	Narmada	
9220	Moerzeke	Wassen op 30 graden	WW
9300	Aalst	Pepatino	WW
9680	Maarkedal	Minne loent	
9700	Oudenaarde	Cirkeltje	
9750	Ouwegem	Friendly Trade Fashion	WW
9880	Aalter	Belleketrek	WW
9900	Eeklo	Happy Hippo	WW
9950	Waarschoot	Kiddiffit	
9990	Maldegem	Waanzinnig Gedroomd	

Noot: onderzoek afgesloten op 30/12/2013. Stuur eventuele suggesties voor aanvullingen of correcties naar: Schone Kleren Secretariaat, PB 20, 1031 Brussel. Email: campagne@schonekleren.be

Websites voor meer info:

Schone Kleren Campagne: www.schonekleren.be
 Clean Clothes Campaign: www.cleanclothes.org
 Fair Wear Foundation: www.fairwear.nl
 Global Organic Textile Standard: www.global-standard.org

Verklarende woordenlijst

Biokatoen

Katoen geteeld zonder pesticiden, kunstmeststof of ontbladeringsmiddelen; biologisch is in Europa een juridisch beschermde term; er zijn ook keurmerken voor biokatoen: bijv. EKO (Skal).

Ecologische kleding

Kleding uit ecologische stof, d.w.z. uit een biologische vezel (bijv. biokatoen) die bovendien ecologisch tot textiel is verwerkt: tijdens spinnen, weven en veredelen worden zo weinig mogelijk milieubelastende stoffen gebruikt. Keurmerken: GOTS (Global Organic Textile Standard), Biogarantie, Naturtextil, Demeter, etc.

Fair trade

Een product uit het fair trade circuit, voor eerlijke handel tussen noord en zuid; in dit circuit wordt aan producentencoöperatieven uit het zuiden een gegarandeerde minimumprijs aangeboden, plus een lange-termijnrelatie, gedeeltelijke vooruitbetaling, technische steun. Fair trade initiatieven, zoals Oxfam Wereldwinkels, zijn verenigd in de internationale organisatie World Fair Trade Organisation (WFTO, vroeger IFAT), die de fair trade wereldwijd bevordert, voor de belangen ervan opkomt en ook fair trade criteria opstelt en organisaties een keurmerk verleent: het FTO label.

FAIRTRADE

Dit is een keurmerk voor fair trade producten (niet organisaties), zodat die ook als zodanig herkenbaar in het conventionele circuit verkocht kunnen worden. In Nederland en België is het FAIRTRADE Max Havelaar keurmerk bijv. bekend. FAIRTRADE producten worden gecontroleerd door een door FLO (Fairtrade Labelling Organisations) geaccrediteerde en gecertificeerde organisatie.

Fundamentele arbeidsrechten

In een verklaring heeft de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO VN), waarin staten, werkgevers- en werknemers uit de hele wereld vertegenwoordigd zijn, acht van haar conventies tot basisconventies uitgeroepen die handelen over: vrijheid van vereniging (in vakbonden), recht op collectieve onderhandelingen, verbod van kinderarbeid, van gedwongen arbeid en discriminatie. De Schone Kleren Campagne en alle multistakeholderinitiatieven voegen daaraan toe: redelijke werkuren, recht op veilige en gezonde werkomstandigheden en een leefbaar loon.

Multistakeholderinitiatief

Een organisatie waarin de verschillende stakeholders in een productieproces (betrokken partijen, bijv. bedrijven, vakbonden, NGO's) samenwerken aan de controle en onafhankelijke verificatie van arbeidsomstandigheden in de productieketen van aangesloten bedrijven. Vooral de betrokkenheid van vakbonden en arbeidsorganisaties wordt belangrijk geacht om ernstige, betrouwbare en constante controle te kunnen garanderen. Voorbeelden: Fair Wear Foundation, Ethical Trading Initiative, Fair Labor Association.

Gedragscode

Lijst van normen die door een Westers bedrijf aan zijn toeleveranciers uit de productieketen in het zuiden worden opgelegd. Een sociale gedragscode bijv. bevat meestal de toepassing van de fundamentele arbeidsrechten (de basisconventies) van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), aangevuld met enkele andere belangrijke normen.

Dit is een uitgave van de **Schone Kleren Campagne**

Brussel, januari 2014

Redactie: Leo Doise en Frieda De Koninck

www.schonekleren.be